

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

28. Hic est sanguis meus noui testamenti q̄i pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

signata, sed meronymiam statuit, hoc inodo: *Hic est corpus meum*; id est, sub symbolo panis continetur corpus Christi: sed ita continetur, vt quantum cælum distat à terra, tantum corpus Christi distet à pane vel à Cæna: contineri tamen, quia manducantes hunc panem, per fidem in cælum conscendimus, & inde ad nos deducimus, non ipsum Christi corpus, sed quandam eius vim viuificam, qua animæ nostræ pascuntur. Cuius singulari dementiam mox specialiter refutabimus.

Luthera-
norum
varia sen-
rentia.

Interea Lutherani, qui veritatem corporis Christi cum pane subsistere volunt, multos absurdos sensus confingunt. Primum ipsum panem esse corpus Christi, vbi res naturæ disparatæ de se inuicem prædicantur; deinde sub pane esse corpus Christi, quod non nisi in figuram resoluitur; mox cum pane esse corpus Christi, vbi vñionem coguntur fingere quasi hypostaticam inter panem & corpus Christi; tandem in pane sic esse corpus Christi sicut in alijs omnibus rebus est per omnipotentiam & diuinitatem suam, quæ Vbiquitarianorū propria infania est. Ita relicto proprio & literali verborum Christi sensu, tam varias & repugnantes expositiones exca hominū & temeraria ingenia pepererunt, idque vsque ad numerum 84. vt sigillatim recenset Claud. de Sainctes Repetit. i. c. vltimo.

28. *Hic est sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

HAEC sacratissima verba diligenter expensa & bene intellecta, ad omnes veritatis Eucharisticæ hostes penitus fugandos atque fundendos sola sufficiunt. Dicit Christus de porrecto calice, id est, de vino in calice,

non

non solum, *Hic est sanguis meus*, sed addit, *noui testamenti*. Profitetur ergo hoc quod in calice bibimus, esse *noui testamenti sanguinem*: id est, esse illum sanguinem quo nouum testamentum conditur & dedicatur, idque propter remissionem peccatorum. At nouum testamentum, cuius proprius effectus est remissio peccatorum, & bonorum operum gratia, iuxta clarissima Hieremias verba cap. 31. non nisi in ipso Christi sanguine dedicatur & confirmatur, vt Paulus ad Hebr. c. 10. perspicue docet: quia *sine sanguine non fit remissio peccatorum*.

Hic in omnem se torquet partem tortuosus ille serpens per ora haereticorum. Primum acriter vrgent, non de vino sed de calice dici, quod sit nouum testamentum in sanguine Christi: calix autem seu poculum non nisi metonymicis & figuratiue hoc dici potest quatenus continet vinum: ergo nec vinum ipsam alio sensu quam figuratiuo, sanguis noui testamenti vocabitur. Ait hoc loco Caluinus. *Non dicit Christus, Hoc est sanguis meus, sed, Hic est calix, ergo & calix conuertitur in sanguinem*. Nempe vrgit verba Lucae, qui sic habet: *Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo*. Sed calicem hoc loco pro eo quod in calice erat, iuxta notissimum tropum accipi, id quod Lucas adiunxit, manifeste conuincit: *Qui pro vobis fundetur*. Haec adiuncta verba, quia veritatem sanguinis in calice praesentis luculenter docent, impius Beza audet dicere, *Vel quum in margine stetit, in textum postea irrepisse, vel manifestum esse solacismum*, & legendum esse participium in ablatiuo casu, quod Lucas ponit in nominatiuo: nempe, τῷ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον, & non, vt omnes codices habent, τὸ ἐκχυνόμενον. Nam in nominatiuo positum, conuenit cum calice; in abla-

Caluinus
textum
Euangeli-
cū negat.

Beza Lu-
cam solac-
ismini
arguit.

ablatiuo positum conuenit cum sanguine. Sed D. Lucas posuit (vt omnes codices habent, quod ipse Beza faretur) in nominatiuo, vt conueniret cum, *Hic calix, τὸ τοῦ ποτηρίου*, & sic intelligeremus in ipso calice esse sanguinē noui testamēti, quod apertius Matthæus & Marcus dixerunt: *Hic est sanguis meus noui testamenti*. Scriptura ergo vtrumque dicit; *Hic est calix nouum testamentum in meo sanguine*, apud Lucam; & *Hic est sanguis meus noui testamenti*, apud Matth. & Marcum. Solum alterutrum agnoscit Calvinus, impudentissimē negans quod apud Matth. & Marcum est. Quorum etiam verba corruptit Beza vertendo apud vtrumque: *Hoc est sanguis meus noui illius testamenti*, &c. vt sanguis de poculo prædicetur, atque ita metonymia necessariò intelligatur. Si legamus, *Hic est sanguis meus*, (ait Beza) nullum erit huius propositionis subiectum præter ipsum sanguinem qui Christi esse dicatur. Atqui homo impius aduertere debuit totam Ecclesiam Latinorum hæcenus semper ita intellexisse, quia ex certa fide credebant non aliud huius propositionis esse subiectum quàm id quod enunriat prædicatum, videlicet *sanguinem Christi*. Sed probare conatur, vinum esse subiectum in hac Christi propositione, quia Lucas dixit, *Hic calix est nouum testamentum*, &c. Calicis autem nomine id quod in calice erat, intelligendum esse, vinum videlicet. Atqui vt textū Matth. & Marc. corrūperet ex verbis Lucæ, ipsa Lucæ verba solæcisini arguere impudentissimus hæreticus ausus est, vt iā diximus. Stæce quippe grāmatico & cōgruo sensu verborū Lucæ, vt in græco habentur, vbi calix ipse effundi dicitur in remiss. peccatorum, necessariò calicis nomine, non vinū in calice, sed sanguis in calice intelligendus est, iuxta verba Matthæi & Marci.

Citat

Beza rursus
textum cor-
rumpit.

Citat Beza Basilium legentem Lucæ verba in ablatiuo casu Regula 21. An non verò pulchrum hoc est, deserta textus Euangelici receptissima lectione, ad vnius scriptoris Ecclesiastici lectione confugere? Quasi verò non multo facilius sit textum Basilij corruptum aut incorrecte editum fuisse, quàm Diui Lucæ textum solécismo laborare? Neque enim illa verba tractat Basilius quasi in quarto casu legisset, sed ipsa Scriptoræ verba simpliciter allegat: quæ vicio, vt apparet, typographi, aut alicuius scioli remeritate aliter leguntur quàm in textu sacro.

Premunt adhuc heretici, quòd Lucas & Paulus non sic referant Christi verba vt dicat de calice, *Hic est sanguis meus noui testamenti*, sicut Matthæus & Marcus dicunt; sed sic, *Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo*. Hic enim quasi triumphans Calvinus ita scribit hoc loco *Hinc colligere promptum est, quàm superstitiosi sint Papiæ & similes (Lutheranos intelligit) dum verba mordicus arripiunt. Quamuis enim crepent, hæc Spiritus Sancti expositio reijci non potest, quòd calix vocetur sanguis, quia testamentum est in sanguine. Atqui eadem est panis ratio. Vnde sequetur vocari corpus, quia testamentum est in corpore. Christus ergo sui sermons idoneus interpres palam ostendit non alia ratione se panem vocasse corpus suum, & calicem sanguinem suum, nisi quia nobiscum fœdus æternum pepigit, vt sacrificio semel oblato spiritualiter nunc epulemur, quia fœdus hoc non nisi spirituali corporis manducatione & sanguinis potione sancitur, vt firmum sit & efficax. Hæc Calvinus. Cæterum antequam Caluini cauilla diluamus, duo hic explicanda sunt: primum quæ sit causa discriminis in verbis Lucæ ac Pauli à verbis Matthæi ac Marci. Deinde an ista spiritualis manducatio & potio sufficiant ad noui testamenti pactionem*

nem

Cur Lucas ac Paulus aliter verba Cæna referunt quam Matth. & Marcus.

nem quam hîc in Cæna fieri Christus affirmat, Ad prius quod attinet, attendendum est Evangelistas in hac historia Cænae Eucharisticæ tria nos docere, tamen paucissimis verbis. Primum quid Christus illic dedit in cibû ac potum, nempe *corpus & sanguinem suum*. Deinde in quem finem illa dedit, nempe ad sancendum nouum fœdus ac testamentû. Tertio quomodo hoc fœdus perficiatur, nempe ea distribuendo in esû & potum,

1. Horum trium primum Matthæus & Marcus luculenter expresserunt in verbis quæ nunc tractamus.

Corpus & sanguis Christi dantur ad nouum testamentum sancendum.

2. Secundum Lucas & Paulus exposuerunt, dicendo de calice, quòd esset *nouum testamentum in sanguine Christi*, id est, per sanguinem eius: vbi causam & instrumentum condendi tunc fœderis exprimit. Planius & plenius causam fœderis expriment hæc verba, *Nouum testamentum in sanguine, quam Sanguis noui testamenti*. Nam sanguis noui testamenti dici potest, qui quoquo modo ad nouum testamentû pertinet, siue per modû signi, siue per modû materiæ, siue etiâ causæ. Sed *nouum testamentum in sanguine*, ostendit calicem porrectum non solum noui testamenti aliquo modo esse, sed esse ipsum nouum testamentû, fœdus, ac pactum per sanguinem Christi; id est, in hunc finem illic in calice sisti, vt per eum nouum testamentum ac fœdus ineatur. Idem verò & in corpore Christi fieri nõ negamus, nisi quòd illud est corpus victimæ, quo solo presente fœdera percuti non solêt; sanguis verò effusus, aspersus, & communicatus est tota materia fœderalis, & percutiendi fœderis cõplementum. Quæ causa est, cur ad sanguinem, non ad corpus, noui testamenti mentio ab Evangelistis fiat. Tertium verò de modo hoc fœdus ac nouum testamentum ineundi ac perficiendi descri-

2. Noui testamenti sancendi modus.

scribunt Matthæus & Marcus, in illis verbis, *Bibite ex hoc omnes*; ubi etiam Marcus addit, *Et biberunt ex eo omnes*. Iam enim hac actione bibendi adimpletum fuit ex parte Apostolorum novum testamentum cum Deo; sicuti aspersione sanguinis in populum quam Moyses fecit, dicens, *Hic est sanguis testamenti quod pepigit vobiscum Deus*, completum fuit ex parte populi tædus eius cū Deo. Propterea in Matthæo quum dixisset Christus, *Bibite ex hoc omnes*, subiunxit, ut causam bibendi: *Hic est enim sanguis meus novi testamenti*. id est, Ideo bibite, quia bibendo perficietis ex parte vestra novum testamentum, & eritis populus Dei hac testera fœderali accepta!

Ex hoc tertio modo elucescit secundum quod hoc loco explicandū diximus, nempe ad novum testamentū ac fœdus de quo hīc Christus loquitur inter nos & Deum perficiendum non sufficere spiritualem aliquam manducationem aut positionem corporis & sanguinis Christi, ut vult Calvinus, sed planè requiri externam, realem, & corporalem vtriusque sumptionem. Quod Christus in calicē porrexit, erat *novum testamentum in sanguine eius*, quatenus bibebatur ab Apostolis sanguis ille, non quatenus in sanguinem illum credebant. Dixit illis Christus: *Bibite ex hoc, hic est enim sanguis novi testamenti*. Non dixit, *Credite in hoc*, hic est enim sanguis, &c. Deinde, vetus fœdus percutiebatur adperso in populum sanguine, & omnia fœdera externis notis ac ritibus ob oculos positis percutiuntur: Sic hīc externa sanguinis Christi exhibitione & intima per bibendum aspersione novum fœdus conditum & sancitum est. Nam illa verba, *Qui pro vobis effundetur*, in præfenti tempore legenda sunt, iuxta om-

Spiritualis manducatio aut potio non sufficit ad novum testamentum sancendum.

1.

2.

om-

omnes Euangelistas in textu græco, & sensus est, Qui pro vobis nunc distribuitur, & reali participatione singulis vestris intimè effunditur & aspergitur: vt videlicet veritas respōderet figuræ.

Heb. 9.

Quamquam Moyses administraret, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua & lana coccinea & hyssopo, ipsum quoque librum & omnem populum aspersit, dicens: Hic sanguis testamenti quod mandauit ad vos

3. Deus. Rursum quum Christi verba de pane, Accipit, fregit, ac dedit, item de calice, Accipiens gratias egit, ac dedit, externam Christi actionem euidenter exponant, necessarium est vt alia verba Christi hinc dependentia & ex illis consequentia, Accipite, comedite, bibite, externam quoque acceptionem ac potationem rei datæ expriment. Sicut enim externè accepit & dedit, ita à suis externè accipi & bibi voluit. Est igitur necessaria corporis & sanguinis Christi externa acceptio, manducatio, bibitio ad fœdus & testamentū nouum in Christi corpore & sanguine faciendum.

Scripturæ
contem-
ptum do-
cet Cal-
uinus,
Instit. lib.
4. cap. 17.
num. 23.
& lib. 3.
cap. 3.
num. 9.

Quibus ita explicatis, omnia Caluini cauilla facile retundentur. Clamat stultè supersticiosos esse qui verba Christi mordicus arripiunt. Alibi eos vocat syllabarum aucupes. Denique in syllabarum contextu superstiosè hærere qui ordinè sacri textus obseruant. Quibus vocibus nihil non impudentius tantū, sed nec magis impium dici potuit. Eisdem quippe vocibus omnes armantur hæretici, vt diuinæ Scripturæ verbis conuicti, clament stultè superstiosos esse fideles, & syllabarum aucupes, qui Scripturæ verba mordicus arripiunt. Armatur Arius, vt si verbis illis, Verbum caro factum est, prematur, respondeat, stultè superstiosos esse, & syllabarum aucupes, qui verba Euangelistæ mordicus arripiunt. Armatur Pelagius, vt si quis vrgeat, Gratia saluati estis per fidem, &

Ioan. 1.

Ephes. 2.

hoc

hoc non ex vobis, Dei enim donum est, respondeat impius, stultè supersticiosos esse, & syllabarum aucupes, qui verba Pauli mordicus arripiunt. Armatur Manichæus, vt si quis ei obijciat Apostoli verbū de filio Dei, qui factus est ex semine David secundum carnem, auctore Rom. 1.
Caluino cito se expediat dicens, stultè supersticiosos esse, & syllabarum aucupes, qui verbum Apostoli mordicus arripiunt. Armantur denique omnes in vniuersum hæretici, vt quoties luculento & aperto Dei verbo premuntur, vrgentur, refutantur, hoc vnum cum Caluino perfricta fronte respondeant, stultè supersticiosos esse, & syllabarum aucupes, qui Dei verbum mordicus arripiunt. Hic est videlicet honor, hæc reuerentia quam diuinis Scripturis deferunt hæretici, quas solas omnem & vnicā esse veritatis normam obtendunt, vt quum ipsorum placitis illæ reluctantur, pro stulta superstitione habendum sit, si earū verba mordicus arripiantur. Manifestè indicant nō magnopere eos curare quid velit Scriptura, modo clypeū illis suppeditet ad tuendam obstinationem. Hæc Caluini hoc loco audacia, impietas, impudentia. Nos verò verbis Christi mordicus adhærebimus, & adhærendum esse in Ecclesia Catholica didicimus, nec vlla Caluini insolentia ab hac sapientia & pierate piorum animos poterit auellere. Non stultè supersticiosus sed sapienter pius ac fidelis est, qui ita mordicus diuinæ Scripturæ verba arripit, vt nulla hæreticorum vel astutia vel nequitia ab illis se diuelli, id est, à luce ad tenebras (Lucerna enim pedibus meis verbum tuum) à veritate ad mendacium (qui Ioan. 8. enim ex proprijs loquitur, mendacium loquitur) à verbo vitæ ad hominum commenta (verba enim vitæ æternæ Christus habet; quid nisi commenta hominum Ioan. 6.

Z hære.

hæreticorum glossæ sunt?) abduci se patiatur. Scilicet non debes Christi verba mordicus arripere. Et quare? vt Caluini verbis mordicus ad hæreas. Hæc est execrabilis hoc loco huius hominis impietas.

Caluini
extrema
impuden-
tia.

Sed aliquid fortè graue & consideratione dignum est, quod à tanta impietate Caluinum liberet, & quod eum mouere potuit, vt Christi verba mordicus arripienda non esse iudicaret. Audiamus quid dicat *Quamuis* (inquit) *crepent, hæc Spiritus Sancti expositio reijci non potest, quod calix vocetur sanguis, quia testamentum est in sanguine.* Vide iterum maiorem aut certè non inferiorem hominis impudentiam. Vocat Spiritus S. expositionem, quæ non Spiritus Sancti sed ipsius Caluini est. Spiritus S. apud Lucam & Paulum dicens, *Hic calix est nouum testamentum in sanguine meo,* non exponit quod apud Matthæum & Marcum Christus dixit, tenens in manu calicem, *Hic est sanguis noui testamenti.* Nec Paulus nec Lucas aliorum Euangelistarum verba exponunt quando hæc scripserunt, sed dictante Spiritu Sancto Christi verba plenius, & in alium finem expresserunt. Matthæus & Marcus simpliciter verba Christi ponunt, quibus quid daret significabat, nempe corpus & sanguinem suum. Lucas & Paulus illa Christi verba ponunt, quibus significabat, in quem finem corpus & sanguinem dedit, nempe ad sancendum nouum fœdus ac testamentum cum nouo populo, vt iam explicatum est, & vt ipse Caluinus agnoscit. Nec Lucas nec Paulus causam narrat, cur calix vocetur sanguis, sed cur vocetur ab alijs Euangelistis *sanguis noui testamenti.* Nempe quia in illo sanguine esset nouum testamentum; in illo, inquam, accepto & hausto. Nulla igitur in

in verbis Lucæ ac Pauli verborum Matthæi ac Marci expositio est quoad nuncupationem sanguinis, sed bene quædam ampliatio, qua quorum Christus sanguinem suum dedit, Christum dixisse plenius commemorant: itemque quædam expositio cur Sanguis novi testamenti vocatus à Christo fuerit. Illam ergo expositionem non iam Spiritus S. sed nefarij Caluini penitus rejci- mus qua dicitur, *quod calix vocetur sanguis, quia testam- mentum est in sanguine.* Nam ideò calix vocatur sanguis Christi, quia verè in calice est sanguis Christi. Ideò autem vocatur *calix novum testamen- tum in sanguine*, quia in calice non solum ipse Christi sanguis est, sed etiam est per modum san- guinis fœderalis seu testamentarij, id est, in eum finem datus ut sit sanguis fœderis novi testamen- ti, acceptus & hauritus, sicut sanguis, quo Moy- ses totum populum asperxit, fuit fœdus & testa- mentum Dei cum veteri populo. Non ergo hic posterior sermo prioris illius sermonis, ratio- ne vocabuli *sanguinis*, vel causa vel expositio est, sed *αιτιολογια* est, & ratio reddita in quem finem sanguis datur, quem prior sermo datum esse affirmat, & quare *novi testamenti sanguis* vo- catus est. Ergo verbis Christi mordicus in- herendum est, tam ijs quæ Matthæus & Mar- cus quàm ijs quæ Lucas & Paulus scripse- runt. Utrobique, *simplicibus Christi verbis ha- benda est fides*, quod nos contendere non oportere ait Caluinus. Et cur, obsecro? *Christus* (inquit) *ipse est idoneus sui sermonis interpret.* Optimè. At ille, palam ostendit, non alia ratione se panem vo- casse corpus suum, & calicem sanguinem suum, nisi quia nobiscum fœdus æternum pepigit, ut sacrificio semel oblato spiritualiter nunc epulemur. Atqui hæc interpre-

Z 2 ratio

Hereticorum
impostura.

tatio non Christi sed Caluini est. Obseruandum diligenter, hæreticos istos, & Calvinum maxime, Christi verba & Christi interpretationem vocare, quæ ipsorum verba & ipsorum interpretatio sunt, non Christi. Astuti serpentes Deum hoc dicere aiunt, quod ipsi dicunt, non Deus. Christus nec palam nec omnino ostendit se non alia ratione panem vocasse corpus suum, & calicem sanguinem, nisi quia nobiscum fœdus pepigit, &c. Ostendit sane Christus se ideo dedisse corpus & sanguinem suum, vt per illa nobiscum fœdus æternū pangeret. Ideo enim de calice expresse dixit (quod & de corpore quoque intelligi aliquo modo posse non negamus) *Hic est nouum testamentum in meo sanguine.*

Caluini mendacia.

Sed nec ostendit se panem vocasse corpus suum, quod Caluini mendacium est (non enim dixit, *Hic panis est corpus meum*, sed dixit, *Hoc est corpus meum*:) nec in specie panis ostēdens corpus suum, & in calice demonstrans sanguinem suum, dixit, *Hoc non alia ratione est corpus & sanguis meus, nisi quia hoc est nouum testamentum meum in illis*; sed iuxta Matthæum & Marcum designauit, adesse & fisci illic corpus & sanguinem suum; iuxta Lucam & Paulum palam ostendit, sanguinem sic adesse & sic fisci, vt in illo sit nouum testamentum, id est, vt per illum & illius sumptione nouum iniretur fœdus ac testamentum. Ideo enim adiecit, *Accipite, comedite, bibite.* Non adiecit, *Istis immolatis in cruce, spiritualiter epulemini.* Hoc Caluini extraneum commentum est, cui claudende sunt aures Christianorum. Christi, inquam, verba attendere debemus, qui sui sermonis idoneus interpret est, non Caluini commentum: quod ille statim absurdissimo paradoxo confirmat, quum ait: *Quia fœdus hoc non nisi*

Caluini paradoxum
absurdum.

nisi spirituali corporis manducatione & sanguinis potione sancitur. Sancitur quippe hoc fœdus, ut iam ostendimus, reali manducatione, de qua Christus dixit, *Accipite, & manducate*: item reali potione, de qua Christus dixit, *Accipite, & bibite ex hoc omnes. Hic est enim calix, &c.* ut suprâ satis explicatum dedimus. Ita impius Calvinus stultè supersticiosos vocans qui Christi verba mordicus arripiunt, & iterum dicens, *Non esse cur simplicibus Christi verbis fidem habendam esse contendamus*, manifeste, perspicue, clarissimè, à simplicibus Christi verbis, ad suam astutam & mendacem glossam Lectorem abducit; Christi verba pervertit, sensum corrumpit, & ad suum impium commentum orbi obrudendum, Christi interpretationem ac nomen mutuatur. Christi denique interpretationem & sensum non in Christi verbis, *Accipite, comedite, bibite*, sed in sui cerebri figmento, *Spiritualiter epulamini*, ponit. Hæc eius impietas, audacia, impudentia maior & execrabilior est, quam ut ullis penè

verbis explicari queat, vnde &

ad eam simpliciter patefa-

ciendam paulo pluri-

bus verbis uti ne-

cesse fuit.

(. . . . .)

(. . . . .)

(. . .)